

Structurele aanpak

Structurele aandacht voor een duurzaam resultaat. U bereikt een structurele aanpak door de uitvoering van de gekozen Gezonde School-activiteiten te borgen. Dit kan op de volgende manieren:

- Ontwikkel een schoolbreed gezondheidsbeleid en veranker dit in het schoolplan.
- Neem succesvolle Gezonde School-activiteiten op in het schoolplan, lesrooster of jaarprogramma.
- Besteed aandacht aan gezondheidsthema's binnen het reguliere curriculum. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van gezondheidsvoorbeelden in reken- en taalonderwijs, gedragsregels samen met de leerlingen op te stellen of door muziekonderwijs te koppelen aan bewegen.
- Veranker gezonde activiteiten zoveel mogelijk in de school:
 - Hanteer als uitgangspunt dat schoolreisjes gezond zijn. Bijvoorbeeld door op de fiets naar de locatie te gaan, door activiteiten te kiezen waarbij de leerlingen bewegen, door te zorgen voor gezonde hapjes.
 - Stel als regel in dat er in de personeelsruimte een fruitmand staat in plaats van een koekjestrommel.
 - Stel de regel in dat leerkrachten iets gezonds trakeren of getrakteerd krijgen.
 - Zorg dat er in de pauzes voldoende gelegenheid voor de leerlingen is om rustig te eten en daarna lekker te bewegen op het schoolplein.
 - Investeer in een beweegvriendelijk en beweegstimulerend schoolplein. Ook groene elementen bevorderen de gezondheid van scholieren. Denk aan zelf groente verbouwen in de schooltuin, een klimboom, een wilgentunnel.
- Zorg voor draagvlak bij leerlingen, het team, ouders en de wijk door ze te betrekken bij het gezondheidsbeleid. Wat vinden zij belangrijk en waar hebben zij behoefte aan? Zijn er ouders die kunnen helpen, bijvoorbeeld met kookworkshops of de moestuin? Zijn er in de wijk mogelijkheden om buitenspelletjes te organiseren?
- Neem in de schoolgids op dat er structureel aan gezondheid gewerkt wordt:
 - Activiteiten op het vlak van gezondheid, zoals Sport en bewegen, Relaties en seksuele vorming, Sociaal-emotionele ontwikkeling.
 - Regels op het gebied van gezondheid, bijvoorbeeld traktatiebeleid, beleid voor tussendoortjes en lunchpakketjes.

- Plannen en protocollen zoals veiligheidsplan, anti-pestprotocol en protocollen voor Bedrijfshulpverlening (BHV).
- Voor de gezondheidsthema's die u heeft gekozen, kiest u activiteiten op basis van vier Gezonde School-pijlers:

Integrale aanpak

Signalering

- Signalering: signalering kunt u onderdeel maken van uw zorgstructuur. Bepaal, bijvoorbeeld in samenspraak met de Jeugdverpleegkundige en de Intern Begeleider, op welke aspecten de school wilt letten, en neem deze op in de lijst van te signaleren factoren uit de zorgstructuur.

Gezondheidseducatie

- Met gezondheidseducatie en schoolomgeving zet u activiteiten in die scholieren direct met het thema in aanraking brengen. Dat heeft de grootste invloed op gedrag en gezondheid. Denk bijvoorbeeld aan discussies met leerlingen of in reguliere lessen voorbeelden van gezondheidsthema's gebruiken.

Schoolomgeving

- Bijvoorbeeld een gezonde, veilige en groene speelplaats inrichten die uitnodigt om te spelen of de leerlingen ook buiten schooluren op het schoolplein laten spelen.

Gezonde School-beleid

- U zorgt ervoor dat de activiteiten en maatregelen zijn opgenomen in beleidsdocumenten zodat ze structureel worden verankerd. Bijvoorbeeld een fruitdag instellen, zorgen dat leerlingen weten waar ze terecht kunnen bij problemen of gezondheid opnemen in het schoolbeleid.
- U kunt voor elk thema [Gezonde School-activiteiten zoeken met de zoektool](#).

Voorbeeld van aanpak op 4 pijlers: pesten

Eén van de leerkrachten hoort van een leerling dat zij wordt gepest op het schoolplein en in de gang (**signaleren**). Hij heeft het er in de klas over gehad, en het blijkt dat veel kinderen hiervan weten en het herkennen. Ook in andere klassen blijkt dat kinderen zich onveilig voelen op de gang



en op het plein. Naar aanleiding daarvan wordt in alle klassen gepraat over omgaan met elkaar en pesten en voert de school een activiteit rond het voorkomen van pesten uit (**educatie**). Wanneer is iets plagen en wanneer is het pesten? Hoe zou je zelf willen dat anderen met je omgaan? Wat kan de klas doen om te zorgen dat er minder gepest wordt? De school snoeit op het plein een aantal struiken zodat het makkelijker wordt overzicht te behouden (**omgeving**). Daarnaast zorgt de school voor meer toezicht in de gangen en op het plein voor en na schooltijd. De gemaakte afspraken worden vastgelegd in een pestprotocol en opgenomen in het Gezonde School-beleid (**beleid en regelgeving**).

De school staat centraal

Werken vanuit bestaande gezondheidsactiviteiten

De Gezonde School-aanpak neemt de bestaande gezondheidsinzet op uw school als startpunt. Wat gebeurt er al op school? Wat staat er al in het beleidsplan? Wat gaat daarvan goed en wat gaat minder goed? U kunt beginnen met een evaluatie van wat er nu gebeurt. Op basis van de uitkomsten daarvan bepaalt u dan wat de volgende stap wordt, zoals een schoolprofiel opstellen. Zo ontstaat een aanpak op maat. Dat vergroot de kans op een succesvolle uitvoering en borging van integrale, structurele gezondheidsbevordering op uw school.

Andere uitgangspunten

Bij het opstarten van Gezonde School kunt u aansluiten bij:

- de wettelijke eisen die de overheid heeft opgesteld ten aanzien van gezondheid. Deze zijn ook als basisvoorwaarden in het vignet Gezonde School zijn opgenomen. In deze basisvoorwaarden staat wat u moet doen.
- de levensbeschouwing of onderwijsfilosofie (projectmatig werken, zelfstandig leren, talentontwikkeling) van de school. Bespreek in een godsdienstles of een les over wereldreligies bijvoorbeeld verschillende opvattingen over omgaan met elkaar of organiseer een project over veiligheid op en rond school of over een gezonde leefstijl.
- dingen die in de school spelen: een incident, bijvoorbeeld een uit de hand gelopen ruzie, of een kans die zich voordoet, zoals subsidie voor de herinrichting van het schoolplein.
- onderwerpen waarvoor draagvlak is in het team. Welke onderwerpen komen steeds terug tijdens gesprekken in de

lerarenkamer of op teambijeenkomsten? Zoek hier een aantal activiteiten bij, bijvoorbeeld als pilot om de Gezonde



Collectieve preventie en individuele leerlingenzorg

Zorg voor individuele leerlingen en collectieve preventie kunnen goed aan elkaar verbonden worden. Bijvoorbeeld:

- Individuele signalen, zoals stiekem experimenteren met roken op het schoolplein, kunnen een aanleiding zijn voor structurele activiteiten voor een grotere groep en voor de school als geheel. Bijvoorbeeld door bij een signaal experimenteren met roken, de gedragsregels hieromtrent te bespreken in alle bovenbouwgroepen en in een aantal groepen een voorlichtingsles over roken te geven.
- Leerlingen die vragen hebben naar aanleiding van lessen in de groep, krijgen de mogelijkheid die te bespreken met een sociaal verpleegkundige Jeugdgezondheidszorg in een individueel gesprek of de school verwijst hen door naar een andere relevante instelling.
- Vraag de GGD om de collectieve gegevens uit de Periodiek Geneeskundige Onderzoeken te verwerken in het schoolprofiel. Deze gegevens vormen de basis van uw schoolprofiel. Op basis daarvan bepaalt u welke collectieve en individuele activiteiten voor uw school belangrijk zijn.

Samenwerken met preventiepartner

Wat doen preventiepartners?

Preventiepartners ondersteunen scholen met het voorbereiden, uitvoeren en/of evalueren van activiteiten op het gebied van gezondheid. Door met deze partners af te stemmen en samen te werken vermindert u de belasting van de school. Ook kunnen ze u vaak wijzen op subsidieregelingen die het voor de school makkelijker maken te werken met de Gezonde School-aanpak.

De GGD

Bij de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) zijn verschillende medewerkers en afdelingen die een bijdrage leveren aan gezondheid op uw school, vaak Gezonde School-adviseurs genoemd:

- De afdeling gezondheidsbevordering heeft goed zicht op het totale aanbod van gezondheidsactiviteiten en kan u daarover adviseren.



Ook kan deze afdeling u helpen met het vertalen van onderzoeksresultaten naar praktisch toepasbare speerpunten.

- De afdeling jeugdgezondheidszorg ([JGZ](#)) heeft contacten met de school en met de leerlingen. Daardoor weet de JGZ-medewerker goed wat er op uw school en bij uw leerlingen speelt op het gebied van gezondheid en kan hij of zij daarover informatie aanleveren en u adviseren over activiteiten die passen bij uw school.
- De afdeling epidemiologie kan het schoolprofiel voor uw school opstellen en u helpen bij de interpretatie van de cijfers.
- De afdeling medische milieukunde kan u helpen met maatregelen op het gebied van binnenmilieu.

Niet bij alle GGD'en hebben de afdelingen dezelfde namen. Soms is de GGD anders georganiseerd. En is een afdeling bij een andere organisatie geplaatst. De afdeling jeugdgezondheidszorg kan deel uitmaken van de thuiszorg.

De GGD Gezonde School-adviseur helpt u graag verder. Kijk voor de contactgegevens bij [Advies en ondersteuning](#).

Andere preventiepartners

Afhankelijk van de prioriteiten die u stelt kunt u vaak ook ondersteund worden door een van de andere preventiepartners. Denk aan een Centrum Jeugd Gezondheid, organisatie voor geestelijke gezondheidszorg, organisatie voor verslavingszorg, sportserviceorganisatie, of een lokale diëtist. Overleg met hen over de wensen en mogelijkheden die er zijn. Denk dan aan:

- Meedenken en adviseren: de preventiepartner denkt met u mee over de concrete situatie op uw school en adviseert u over de Gezonde School-activiteiten die daarbij passen.
- Ondersteunen: de preventiepartner ondersteunt uw school bij de ontwikkeling van Gezonde School-beleid of door een deel van de plannen die al gemaakt zijn te coördineren.
- Uitvoeren: de preventiepartner voert concrete gezondheidsactiviteiten uit die passen bij de prioriteiten die de school stelt.
- Evalueren: de preventiepartner evalueert de Gezonde School-aanpak of de huidige stand van zaken op uw school.

Uiteraard kan ook de GGD bij bovenstaande taken vaak een rol vervullen.

Tip: de samenwerking met preventiepartners moet wel behapbaar blijven. Kies daarom weloverwogen welke partijen een bijdrage leveren aan de



inhoudelijke keuzes die u heeft gemaakt. Kijk ook naar het soort bijdrage dat ze leveren: bieden ze vooral activiteiten aan, of kunnen ze deze uitvoeren of de school er bij begeleiden?

De gemeente

De gemeente is verantwoordelijk voor het lokaal gezondheidsbeleid en opdrachtgever en financier van de [GGD](#) en sommige andere preventiepartners. Ook heeft de gemeente onderwijsbeleid en onderwijshuisvesting in haar portefeuille, net als sport, jeugd en volksgezondheid. Er komen dus meerdere thema's die met gezondheid te maken hebben samen bij de gemeente. Wat kan de gemeente bijdragen aan Gezonde School op uw school?

- De gemeente kan Gezonde School op de Lokale Educatieve Agenda (LEA) zetten, het lokale overleg tussen scholen en schoolbesturen.
- De gemeente kan Gezonde School onderdeel maken van het gemeentelijk gezondheidsbeleid waardoor het beter geborgd wordt en kan de uitvoering van activiteiten soms financieren.
- De gemeente kan de samenwerking tussen verschillende ketenpartners bevorderen.
- Bij de gemeente zijn soms combinatiefunctionarissen in dienst die een bijdrage kunnen leveren aan het sport- en beweegaanbod van de school.